

Ona Pajedaitė

JUSTINAS MARCINKEVIČIUS

Perkelta iš kompaktinės plokštelės

Lietuvių rašytojai klasikai ir A. Mickevičius

PETRO OFSETAS

VILNIUS 2010

UDK 77.04(474.5)(084)

PA88

© Ona Pajedaitė
© UAB Petro ofetas, 2010

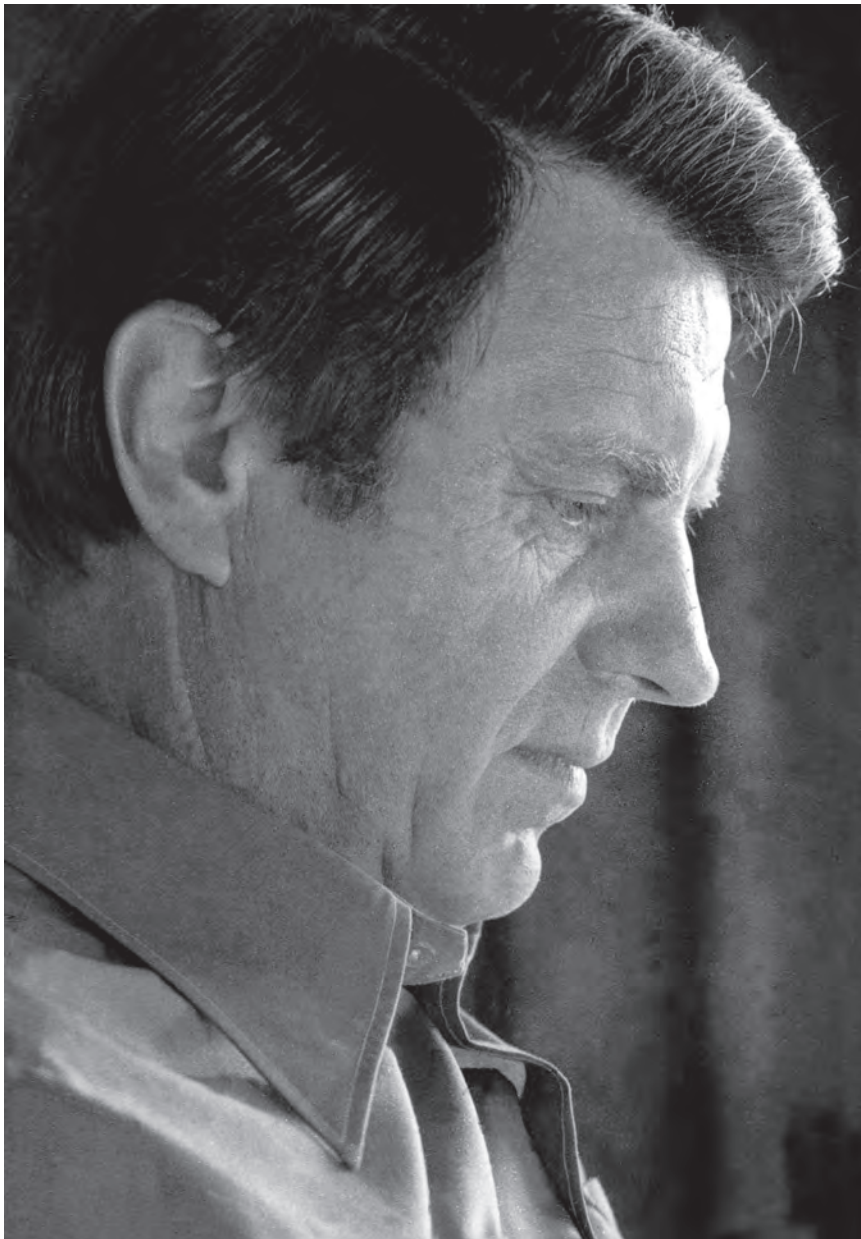
ISBN 978-609-420-055-7

*Ašara Dievo aky
Lietuva ką tu veiki*

*nieko tavęs neprašau
tik nenutildama šauk*

*volunge šauk ažuole
akmeniu kelio gale*

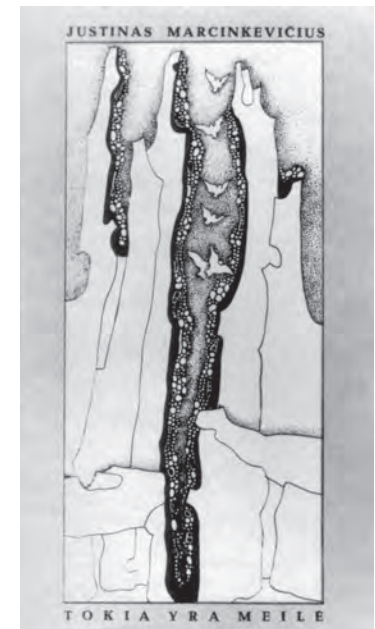

*Mano meilė
malda ir tikejimas mano
žaisda vis negyjanti mano
gyvenimas mano ta žemė
po dievo dangum
Lietuva...*

MAŽVYDAS. 1977

DRUSKININKUOSE, 1979
VILNIUJE, 1981

*Vakarinio dangaus šviesoje
koks gražus tavo veidas, gimtine!*

*Atsiklaupk ir tylėk – tegul
ši erdvė prisipildo tavęs,
nes tokia yra meilė. Per širdį
eina šaukdamas kraujas:
----- gimtine,
likimų lopšy, tavo tikslo
ieškojau nerasdamas –
vieversio lizdas
arimų platybėse – tu!*

TOKIA YRA MEILĖ. 1975

JUSTINAS SU ŽMONA GENOVAITE PAKELIUI
Į TĖVIŠKĖ 1979

PRIE NEMUNO TIES PRIENAIŠ

*... Ir aš pasistiepęs
vaikiškom lūpom siekiu
Nukryžiuotojo kojų,
bučiuodamas vinį,
kurią, eidami į bažnyčią,
jau tūkstančiai
šiandien bučiavo.*

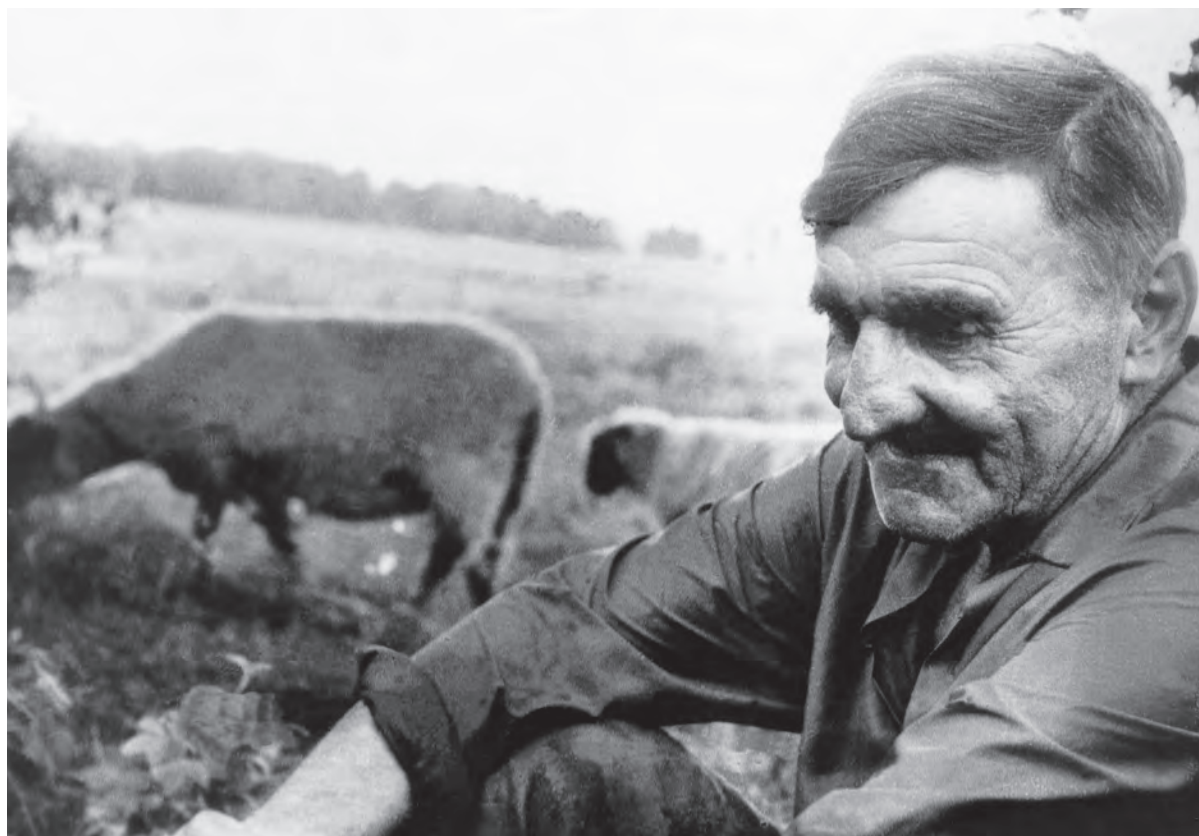
MEILĖS POEMA. 1971

PRIENŲ BAŽNYČIA, SUTEIKUSI STIPRIUS IŠGYVENIMUS VAIKYSTĖJE.

*Aukšti aukšti
tenai klevai.
Anksti anksti
tenai buvai:*

*su mėnuliu,
su saulele,
su tėvuliu,
su žemele.*

TOLI TOLI. 1976

VAŽATKIEMIS: POETO TĖVAS MOTIEJUS
MARCINKEVIČIUS IR GIMTOJI GRYČIA, 1972

PRIE MOTINOS KAPO. 1979

BUTO VILNIUJE INTERJERAS SU MOTINOS PORTRETU

*Aš dabar negaliu tau parodyt
savo žalio vaikystės sodo
ir Motinos, sėdinčios*

po sena obelīm.

*Sekmadienio tyloje
girdėdavau ją atsidūstant.*

*Kaip šiandien matau
jos maldaknygės lapais*

ropojančią

dievo karvytę,

bičių dūzgimą girdžiu

ir nusteбės dairausi:

*toks jausmas, tarytum kažkas
man galvą būtų paglostęs.*

.....

po sena obelīm

Motina užvertė storą maldaknygę

ir lengvai, kaip mergaitė,

sugrįžo į savo vestuvinę

nuotrauką,

palikus mus vienus klausytis

kylančios kraujo giesmės.

MEILĖS POEMA. 1971

*Tai gražiai mane augino
laukas, pieva, kelias, upė,
tai gražiai už rankos vedė
vasaros diena ilga.*

*Tai gražiai lingavo girios,
uogų ir gegučių pilnos,
tai gražiai saulutė leidos,
atilsėlį nešdama.*

*Tai gražiai skambėjo žodžiai:
laukas, pieva, kelias, upė.
Tai gražiai iš jų išaugo
vienas žodis: Lietuva.*

TAI GRAŽIAI. 1974

TĖVIŠKĖS LAUKUOS
SU ARTIMAISIAIS PRIE NAMŲ, 1979

1984

*Dėk mamą prie žvaigždės.
Dėk paukštį prie dangaus.
O gal kas nors pridės
TEISYBĘ prie ŽMOGAUS?*

MOKYTOJAS. 1979

PRIE BUVUSIOS PRADŽIOS MOKYKLOS ALKSNIAKIEMYJE. 1979

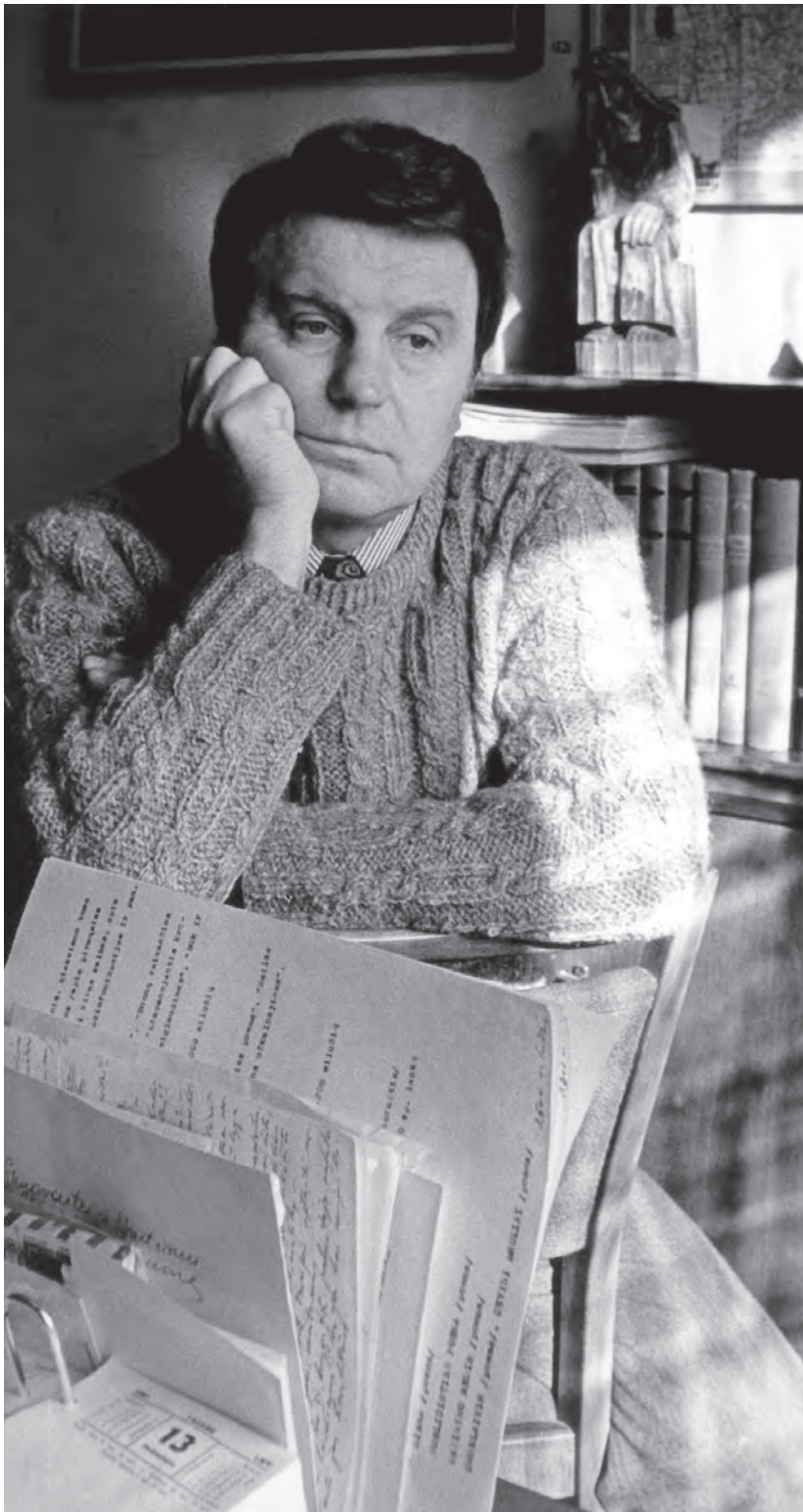
1992 SU DUKRAITE SKVERELYJE, KURIAME STOVĖJO PRIENŲ GIMNAZIJA

*Pakrikštytas ne vandeniū,
o meile,
esu čionai mylėti.
Ir žinau,
kad žemeje nėra daugiau
ką veikti.*

PRISIPAŽINIMAS. 1976

SU ŽMONA SAVO BUTE VILNIUJE, 1973

*Žiūrėk, jis atlekia, žiūrėk,
užgriūna su viskuo, ką turi –
kaip okeanas – niekadoms
neatsiverdamas lig dugno:
gyvenimas! Ir vyses tu jį
lig paskutinės valandos.*

ŽIŪRĖK. 1981

*Nuo tavo rankų – meilė ir švelnumas.
Nuo vyturio pilkų sparnų – aušra.
Daugiau turbūt ir nebereikia nieko...*

NUO TAVO RANKŲ. 1975

*Atėjus lapų išėjimo metui,
Tą vakarą, kada manęs nebus,
Brangieji mano, kaip aš jus mylėsiu!*

SEPTINTOJI MEILĖS ELEGIJA. 1977

SU ŽMONA GENUTE PALANGOJE 1981
SU DUKROMIS RAMUNE IR JURGA. 1980

*Po lova auga batukai.
Ant kėdės drabužėliai auga.
Ir auga medinis kardas,
pakabintas ant lovos galo.*

KAIP AUGA VAIKAI. 1967

SU DUKRA RAMUNE JOS VESTUVIŲ DIENA. 1980

POETAS SU ANŪKĖLIU JUSTUKU. 1983

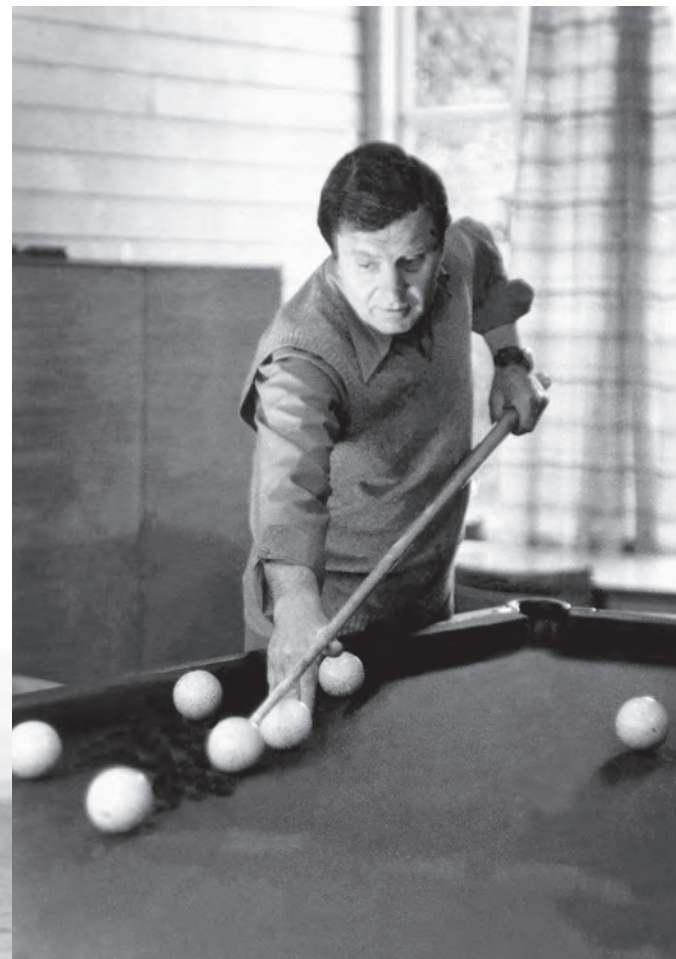

*Jeigu šita žemė kam priklauso,
tai pirmiausia, žinoma, vaikams.
Mes gi esam tie, kurie jų laukia,
laukdavo ir lauks visais laikais.*

VAIKŲ ŽEMĖ. 1966

SU DUKRA JURGA 1986 IR JOS DUKRYTE SALOMĖJA 1987

*Net nežinau, kam dėkoti
už šitą saulę, už jūrą,
už gilią, šventą ramybę...*

.....

*Yra tiktai šis akimirksnis –
viską aprėpiantis, amžinas...*

PRIE JŪROS. 1967

VILNIUJE PRIE NERIES. 1976

PRIE BALTIJOS JŪROS PALANGOJE. 1990

Mes mėgstam didelius žodžius:

Tėvynė!

O kas gi ta Tėvynė?

Juk tai mes.

Taip, mes visi.

Ir jeigu mes teisingi,

Tai ir Tėvynė bus teisinga.

MINDAUGAS. 1968

SU A. BALTAKIU IR V. BUBNIU NIDOJE. 1985
KAUNE, MAIRONIO MUZIEJUJE. 1980

*A, tu manai, jog talentas – tai laisvė,
Šlovė, medaliai, šypsenos, plojimai
Ir teisė pasakyti, ką galvoji?*

KATEDRA. 1971

TARP KRITIKŲ J. LANKUČIO IR K. AMBRASO PALANGOJE. 1981
IŠ POEZIJOS PAVASARIO GRĮŽTANT SU A. MALDONIU. 1983

*Laiko galeroj prikaustytas,
sunkiai irkluoju,
irkluoju, irkluoju...
Ir prakaitas žliaugia per veidą,
ir nuogą nugarą čaižo
pikti būtinybės botagai.
Tiktai okeanas.
Tiktai okeanas.
Tiktai horizontas.
Tiktai horizontas,
kursai nei artėja, nei tolsta.
Irkluoju, irkluoju
ir sukepusiom lūpom kartoju:
HOMO SUM...*

*... o tenai, viršuje,
ant ritmingai siūbuojančios laiko
galeros,
man smilkalus smilko
ir gieda himnus:
Te Homo laudamus!
Laudamus et adoramus!*

*... o čionai, apačioj,
nuogą nugarą čaižo
pikti BŪTINYBĖS botagai
ir kraujo kvapas nustelbia
smilkalo kvapą.*

HOMO SUM. 1972

*Ar tu laimingas
aš vis klausiu
kai čiulbi paukščio
gerklėje
kai varpo šerdyje
siūbuoji*

LAIMONUI NOREIKAI. 1976

POEZIJOS VAKARUOSE SU LAIMONU NOREIKA 1979 IR 1981

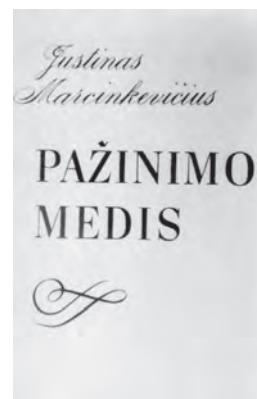

*LIE -TU -VA
Kai tarsit šitą žodį,
tai ant lūpų
Pajusite medaus ir
kraujo skonį,
Išgirsit volungę
prieš lietu šaukiant,
Užuosit šieno ir
liepynų kvapą...*

MAŽVYDAS. 1979

*Deja, deja!
Nesyk dar plėšys mus nesutarimai,
Tarpusavio vaidai... O Lietuva
Bus lyg tas duonos kepalas, kurį
Raikys, dalysis, viens kitam iš rankų
Plėš ir draskys...*

MINDAUGAS. 1968

1979

SU POEZIJOS PAVASARIO DALYVIAIS 1981:
E. MATUZEVIČIUMI, J. GRAIČIŪNU, A. MIŠKINIŪ
KATEDROJE SU J. GRAIČIŪNU, A. MIŠKINIŪ IR KT.

JUST. MARCINKEVIČIUS KALBA VILNIAUS DRAMOS TEATRE,
MININT A. BARANAUSKO JUBILIEJŲ. 1985
KAUNE PRIE MAIRONIO PAMINKLO

1964

1

4

7

2

5

8

3

6

JUSTINAS MARCINKVIČIUS IR PLUNKSNOS BROLIAI:

1. POETAS ALBINAS ŽUKAUSKAS
2. POETAS SIGITAS GEDA
3. KRITIKAS KOSTAS KORSAKAS
4. KRITIKAS VYTAUTAS KUBILIUS
5. PROZININKAS JONAS MIKELINSKAS
6. POETAS KAZYS BRADŪNAS
7. POETĖ VIOLETA PALČINSKAITĖ
8. PROZININKAS JUOZAS BALTUŠIS

*Laukai gražiai sugulę,
miškai žaliai sužėlę,
baltoji mano gulbe,
juodų arimų gėlė!*

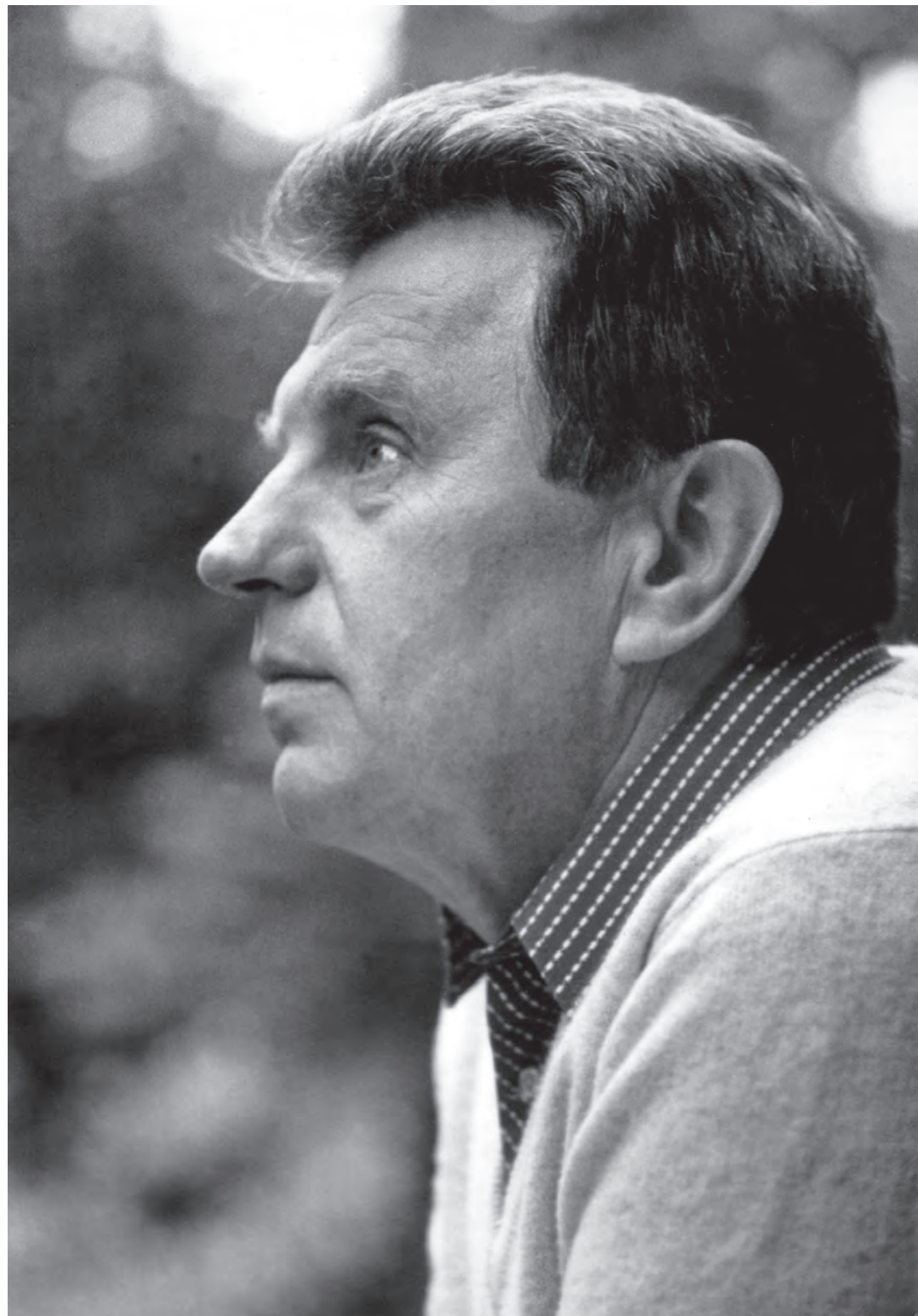
*Kiek rovė – neišrovė.
Kiek skynė – nenuskynė.
Todėl, kad tu – šventovė.
Todėl, kad tu – Tėvynė.*

*Vienų namie mylėta,
kitų svetur vadinta –
mamos skara gėlėta
muziejuj pakabinta.*

*Atrodo, kad lig šiolei
per lietų, vėją, sniegą
visi mes, tartum broliai,
po ta skara užmiegam.*

*Užmik ir tu, motule,
juodų arimų gėlė!
Vaikai gražiai sugulę.
Rugiai žaliai sužėlę.*

LOPŠINĖ GIMTINEI IR MOTINAI. 1981

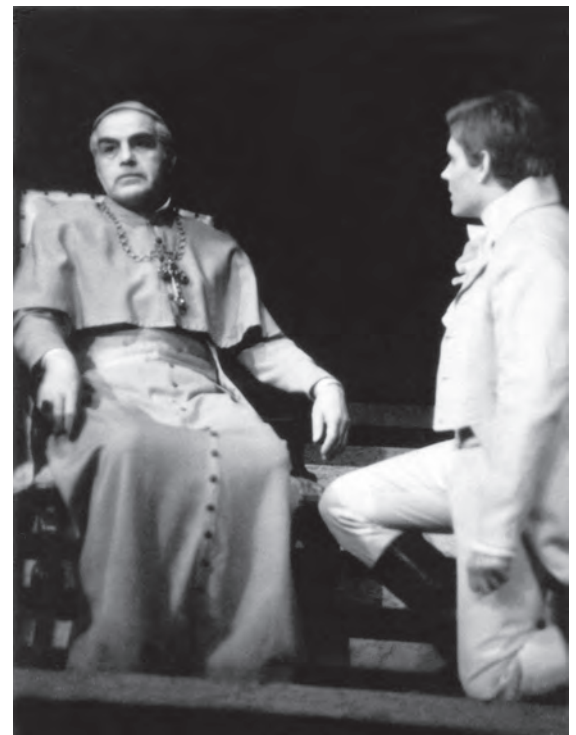
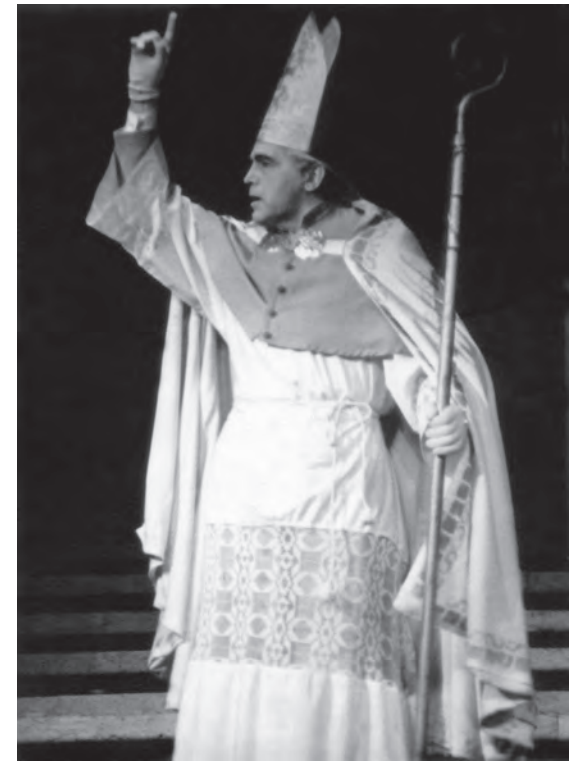

*Mes vėl atstatom Katedrą. Jūs matot,
Ji bus verta ir Dievo, ir šio miesto.
Bet, broliai mano, šimtąkart svarbiau
Ir savo širdyje ją atstatyti.*

KATEDRA. 1971

PRIE VILNIAUS ARKIKATEDROS. 1990

SCENOS IŠ KATEDROS: VYSKUPAS MASALSKIS – LAIMONAS
NOREIKA, LAURYNAS STUOKA – RAMUTIS RIMEIKIS. 1979

*Valdžia ne meile laikosi, o baime.
Pamils vėliau, kada susiprotės,
Kad aš buvau teišus ir kad nebuvo
Nei kito kelio, nei kitokios meilės.
Ką aš gavau? Aš nieko negavau.
Aš Lietuvą lipdau po gabalėlį.*

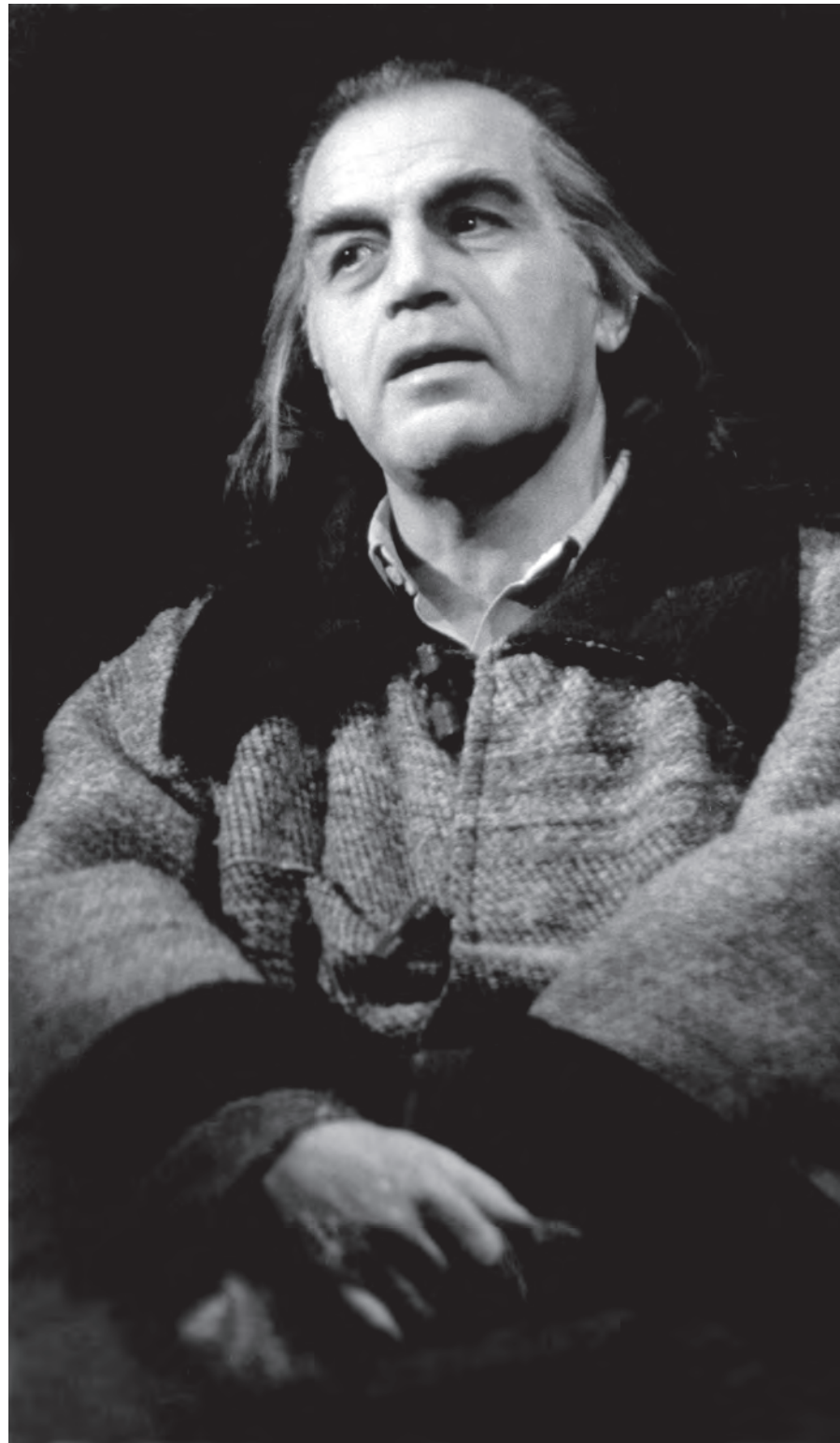
MINDAUGAS. 1968

*Ant Lietuvos
mano širdis patekėjo
ir krauju apsilioje
ant Lietuvos.*

EIL. MAŽVYDAS. 1976

SCENA IŠ MINDAUGO: REGIMANTAS ADOMAITIS IR JONAS KAVALIAUSKAS.
1977

MAŽVYDAS – LAIMONAS NOREIKA AKADEMINIAME DRAMOS TEATRE. 1981

1985 PO *DAUKANTO* PREMJEROS JAUNIMO TEATRE: AUTORIUŠ APKABINA DAUKANTĄ – AKTORIŲ V. BAGDONĄ IR REŽISIERĖ D. TAMULEVIČIŪTĘ

PRIE PAMINKLO ADOMUI MICKEVIČIUI, KURIO DAUGELĮ KŪRINIŲ IŠVERTĖ Į LIETUVIŲ KALBĄ. VILNIUS. 1990

1

2

3

4

5

6

7

JUST. MARCINKEVIČIAUS KNYGŲ VERTĖJAI Į UŽSIENIO KALBAS:

1. ENDRE BOITARAS – VENGŖŲ
2. ALENA VLČKOVA – ČEKŲ
3. ANATOLIJUS MEŽIROVAS – RUSŲ
4. MUMČILO DERKOVIČIUS – KROATŲ
5. MEČISLOVAS JACKIEVIČIUS – LENKŲ
6. PIETRO DINIS – ITALŲ
7. DAINA AVUOTINIA – LATVIŲ
8. ALFREDAS FRANCKAITIS – VOKIEČIŲ

8

1980

*O, nesibaigianti
kelionė į tave!
Jau kaip akmuo,
šalikelėj sukniubęs,
aš pilku vakaru
lyg samanom
dengiuos.
O tu sakai:
– Eik taip,
kaip eina Laisvė.*

KAIP LAISVĖ. 1974

DRUSKININKUOSE. 1979

*Niekad mumyse dar nebuvo tiek laisvės.
Ji tekėjo mūs rankom,
iš manęs į tavo jį liejos,
iš tavęs į mane sroveno.
Laisvės upė!
Mes gėrėm iš jos,
nepajėgdami numalšint savo troškulio.*

BALTIJOS KELIAS. 1989

JUST. MARCINKEVIČIUS IR M. LUKŠIENĖ
ATIDARO SAJŪDŽIO STEIGIAMĄJĮ SUVA-
ŽIAVIMĄ 1988 SPALIO 22

*Broli, štai ta Tauta,
ir Tu ją matai:
ar ji buvo kada
tokia susikaupus,
pakylėta, graži ir didelė,
su vienybės šventu vainiku
ant galvos,
viltimi ir valia apsirengus?*

.....
*Nuo kiekvieno kalnelio
žiūrėjo į mus Lietuva.
Ant jos rankų žaizdotų
iš dangaus biro gėlės.
Prie jos kojų nuvaikščių
degė žvakelės.*

BALTIJOS KELIAS. 1989

SAJŪDŽIO MITINGAS VINGIO PARKE. 1988
VILTIES ŽVAKELĖS PRIE VILNIAUS ARKIKATEDROS

*Dangu, palaimink
Mūsų žygį už teisybę
ir už laisvę,
Leisk mums su ryto saule
patekėti,
Pakilt virš Vilniaus
ir virš Lietuvos.*

KATEDRA. 1971

ANTRAME SAJŪDŽIO SUVAŽIAVIME SU M. MARTINAIČIU
RESTITUCIJOS AKTAS: PAMALDAS ARKIKATEDROS AIKŠTĖJE
LAIKO KARDINOLAS VINCENTAS SLADKEVIČIUS. 1990

1989 VASARIO 16: EISENA PRIE SIGNATARŲ NAMŲ PILIES
GATVE

Mano mintys

Daugiau vis krypsta į aną pasaulį,

Kurs teisingiau nei šitas surėdytas.

Didžiausia laimė tyloje mąstyti

Apie žmogaus, apie žolės ar medžio,

Apie kiekvieno gyvo daikto tikslą

Ir su dievais kalbėtis.

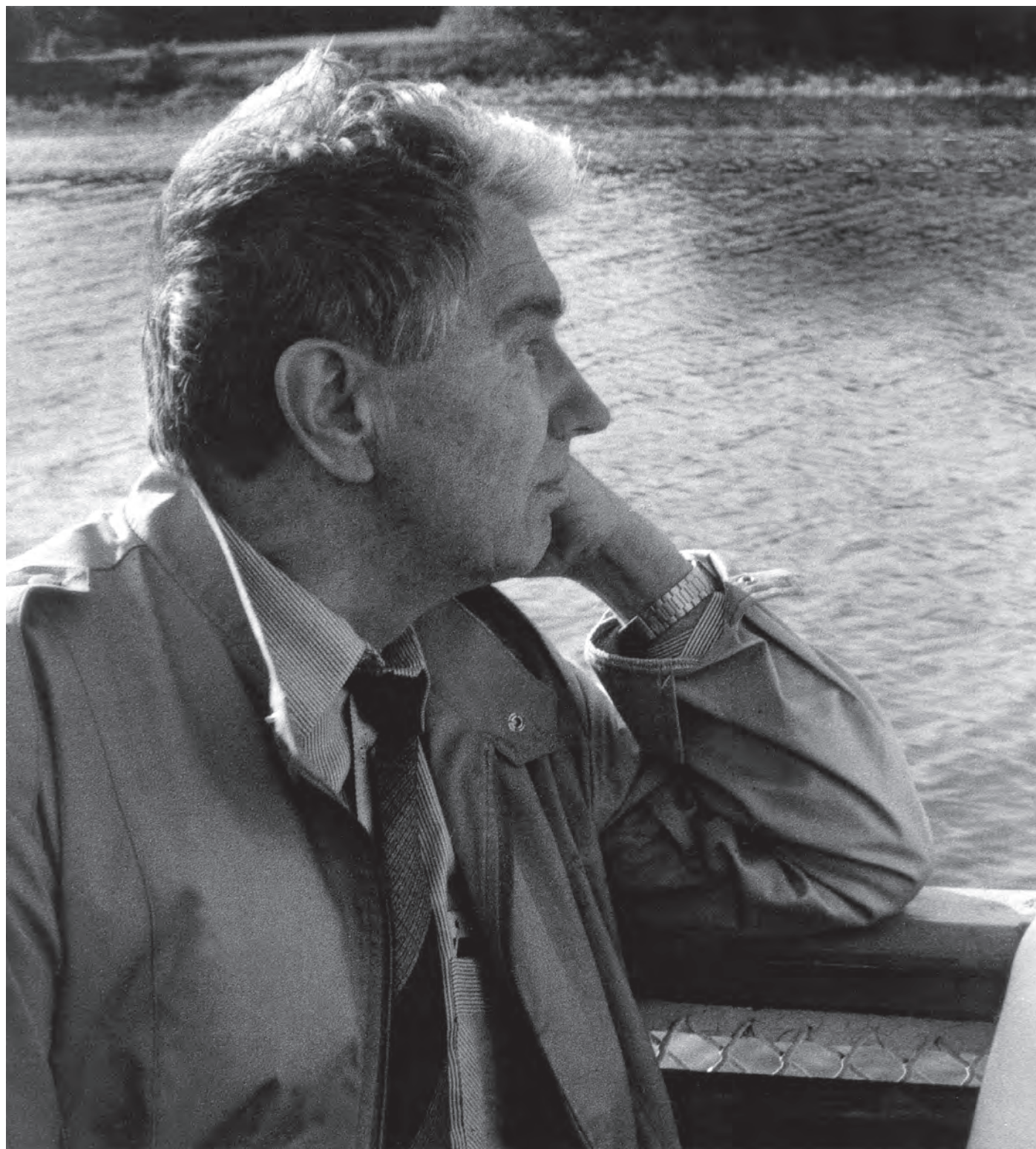
MINDAUGAS. 1968

PALANGOJE. 1990

VILNIUJE PRIE ŠV. ONOS BAŽNYČIOS. 1990

1988

*Galva, pasiilgusi
Dievo krūtinės –
priglusti -----*

*NEŽINOMO PAUKŠČIO
BALSU*

PLAUKIANT NEMUNU TIES
BIRŠTONU. 1992

*Jau noksta duona vasaros delne,
šaltiniai verda kaitriame rugpjūty.
Nors daug turi, tačiau priimk mane.*

*Štai paukštis irias atkakliai per liūtį,
štai plaukia dulkė spindulių tvane:
yra žmogus – ir kapas turi būti.*

Ž E M Ė . 1 9 7 4

*Paklūpytas prie žydinčių
vasaros kojų.
Atleidimo, be žodžių meldžiu
atleidimo –
ir mušuos į krūtinę
rugių kalneliu.*

*O žemės kvepėjimas –
Viešpatie mano!
Kraujo rankomis glostau
laukinę aguoną:
už gyvus ir mirusius,
gyvus ir mirusius.*

PAKLUPDYTAS. 1987

JUSTINAS MARCINKEVIČIUS

Gimė 1930 03 10 Važatkiemio k. Prienų raj. Yra Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino I ir III laipsnio ordinų kavaliarius, Lietuvos Mokslų akademijos tikrasis narys, Tautos namų garbės pirmininkas, Lietuvos rašytojų sąjungos narys, Vilniaus miesto garbės pilietis, Monsinjoro K.Vasiliausko labdaros fondo, Lietuvai pagerinti draugijos Garbės pirmininkas, F.Šilerio universiteto (Vokietijos) kolegijos „Collegium Europaeum“ narys, korespondentas.

Žmona – Genovaitė, dukros: Ramunė ir Jurga. Mokėsi Prienų gimnazijoje, studijavo Vilniaus universitete. Dirbo žurnale *Genys, Pergalė (Metai)*, Lietuvos rašytojų sąjungos valdyboje. Nuo 1965 metų – rašytojas profesionalas.

Išleido per 100 knygų (eilėraščių, poemų, dramų, eseistikos, knygų vaikams ir kt.), išverstų į vokiečių, rusų, anglų, latvių, vengrų, rumunų, kirgizų, norvegų, čekų, armėnų, serbų, gruzinų, bulgarų, ukrainiečių, estų, slovakų ir kt. kalbas.

Svarbiausi eilėraščių rinkiniai: *Duoną raikančios rankos, Liepsnojantis krūmas, Gyvenimo švelnus prisiglaudimas, Būk ir palaimink, Vienintelė žemė, Eilėraščiai iš dienoraščio, Žingsnis, Dienos drobulė, Amžino rūpesčio pieva*; poemos: *Kraujas ir pelenai, Donelaitis, Siena, Šešios poemos, Pažinimo medis, Carmina minora*; dramatinė trilogija *Mindaugas, Mažvydas, Katedra, Trilogija ir epilogas*; eseistikos knygos: *Dienoraštis be datų, Tekančios upės vienybė, Pažadėtoji žemė*; dramatinė apysaka *Daukantas*.

Just. Marcinkevičius vertė ir išleido A.Puškinio, M.Lermontovo, A.Mickevičiaus lyriką ir poetas, suomių tautos epą *Kalevala*, estų tautos epą *Kalevo sūnus* ir kt.

Just. Marcinkevičius laureatas: Respublikinės, Nacionalinės ir Santarvės premijų; tarptautinių: Lenkijos P.E.N. centro, J.G.Herderio, Baltijos Ansamblių. Yra apdovanotas Vytauto Didžiojo ordino Didžiuoju kryžiumi. Gavo pasaulinės intelektualinės nuosavybės organizacijos Aukso medalį. Kembridžo (Anglija) tarptautinių biografijų centras suteikė 1991-1992 Pasaulio žmogaus vardą.

Pagal 2009 metų leidinį
Kas yra kas Lietuvoje.

Kompaktinė plokštelė *Lietuvių rašytojai klasikai ir A. Mickevičius*“ išleista 2005 metais kaip vaizdinė priemonė vidurinėms mokykloms.

A. Mickevičiaus, M. Valančiaus, A. Baranausko, V. Kudirkos, Maironio, Vaižganto aplankai buvo anksčiau publikuoti lakštuose. Šiuo metu – Justino Marcinkevičiaus 80-mečio proga – medžiaga iš kompaktinės plokštelės apie poetą leidžiama atskira knygute.

Nuotraukos – Onos Pajedaitės
Tekstus parinko leidinio autorė

Išleido ir spausdino leidykla-spaustuvė *Petro ofsetas*
Žalgirio g. 90 LT-09303 Vilnius,
Tel. +370 5 2733347
Faksas +370 5 2733140
www.petroofsetas.lt

JUSTINAS MARCINKEVIČIUS

JUSTINAS MARCINKEVIČIUS

JUSTINAS MARCINKEVIČIUS